Latinski kvadrat

22. maj 2007

1 Definicija latinskega kvadrata $n \times n$

Latinski kvadrat reda n je

- $n \times n$ tabela (kvadratna shema oziroma matrika), napolnjena z n različnimi znaki, tako da se vsak znak pojavi le enkrat v vsaki vrstici oziroma enkrat v vsakem stolpcu.

- četverec $(R, C, S; L)$, kjer so R, C in S množice števil in je L preslikava $L : R \times C \to S$, tako da ima za vsak $i \in R$ in $x \in S$ enačba $L(i, j) = x$ za edino rešitev $j \in C$. Prav tako pa velja, da ima ta enačba ob vsakih $j \in C, x \in S$ enolično rešitev $i \in R$. Katerakoli od teh spremenljivk je torej enolično določena z ostalima dvema, tako da skupaj tvorijo $L(i, j) = x$. Elementi iz R se imenujejo *vrstice*, elemente iz C *stolpci*, elementi iz S pa *simboli* oziroma *vnosi.* Latinski kvadrat je običajno opisan kot $n \times n$ razporeditev pri kateri celica v vrstici i in stolpcu j vsebuje simbol $L(i, j)$.

Primera latinskih kvadratov reda 4 in 5.

1	2	3	4
2	3	1	4
3	4	2	1
4	1	3	2

a	b	c	d	e
b	a	e	c	d
c	d	b	e	a
d	e	a	b	c
e	c	d	a	b

Slika 1: Zgleda latinskega kvadrata

Zapis: Če, tako kot v definiciji, vsak element latinskega kvadrata zapišemo kot trojico (r, c, s), kjer je r vrstica, c stolpec in s znak, dobimo množico n^2 trojk, ki se imenuje *zapis kvadrata v obliki pravokotne vrste.* Tak zapis zgornjega prvega latinskega kvadrata je: $\{(1, 1, 1)$, $(1, 2, 2)$, $(1, 3, 3)$, $(1, 4, 4)$, $(2, 1, 2)$, $(2, 2, 3)$, $(2, 3, 1)$, $(2, 4, 4)$, $(3, 1, 3)$, $(3, 2, 4)$, $(3, 3, 2)$, $(3, 4, 1)$, $(4, 1, 4)$, $(4, 2, 1)$, $(4, 3, 3)$, $(4, 4, 2)\}$, kjer, na primer, trojka (3,4,1) pomeni, da se v 3. vrstici in 4. stolpcu nahaja element 1. Latinski kvadrat lahko tedaj ponovno definiramo kot množico n^2 trojk oblike (r, c, s), za katere velja $1 \le r, c, s \le n$, in so med seboj različni vsi pari (r, c), (c, s) ter (r, s).

Lahko pa ga zapišemo tudi kot *vrstično polje.*

1	3	2
2	1	3
3	2	1

R	1	1	1	2	2	2	3	3	3
C	1	2	3	1	2	3	1	2	3
E	1	3	2	2	1	3	1	2	3

Slika 2: 3×3 vrstično polje

Uporaba: V začetku so ga uporabljali pri poskusih v agronomiji, sedaj pa je latinski kvadrat pogosto uporabljen v eksperimentiranju, saj lahko z njegovo pomočjo določimo zaporedje poskusov, organiziramo srečanja,itd

2 Konstrukcija latinskih kvadratov

Latinski kvadrat je *skrčen*, če sta tako prva vrstica kot prvi stolpec naravno urejena. Oba latinska kvadrata na sliki 1 sta skrčena, saj sta v vsakem od njiju prva vrstica ter stolpec urejena (pri prvem 1, 2, 3, pri drugem pa a, b, c, d). Vsak latinski kvadrat lahko s permutacijami prevedemo na skrčeno obliko.

Delni latinski kvadrat reda n: dobimo tako, da zapolnimo nekatere celice $n \times n$ polja s števili $1, \ldots, n$ tako, da se vsako pojavi kvečjemu enkrat v vsaki vrstici in vsakem stolpcu.

Vprašanje: Kdaj lahko delni latinski kvadrat dopolnimo do latinskega kvadrata istega reda? Primer (za $n = 5$):

- Zapolnjene imamo štiri vrstice. Delni latinski kvadrat lahko dopolnimo do latinskega kvadrata na en sam način.

1	2	3	4	5
2	1	5	3	4
3	4	2	5	1
4	5	1	2	3

- Zapolnjeno imamo le eno vrstico. Delni latinski kvadrat najlažje dopolnimo do latinskega kvadrata tako, da vrstico ciklično premikamo v levo. Takšen latinski kvadrat imenujemo **ciklični latinski kvadrat.**

4	1	3	2

4	1	3	2
1	3	2	4
3	2	4	1
2	4	1	3

Slika 3: Ciklični latinski kvadrat

- Delni latinski kvadrat ima zapolnjenih le $n = 5$ celic, a ga ne moremo dopolniti do latinskega kvadrata.

1	2	3	4	
				5

1				
	1			
		1		
			1	
				2

Slika 4: Nobenega od latinskih kvadratov ne moremo dopolniti do polnega latinskega kvadrata

Vprašanje: Ali lahko delni latinski kvadrat, ki ima napolnjenih manj kot n celic, vedno dopolnimo do latinskega kvadrata?

To je problem, ki ga je leta 1960 zastavil Trevor Evans. Da je to vedno res, je leta 1961 dokazal Bohdan Smetniuk.

Dokaz: Če permutiramo vrstice, dobimo vrstično polje nekega drugega latinskega kvadrata.
$R \to E \to C \to R$
3×3 vrstično polje:

R	1	2	3	1	2	3	1	2	3
C	1	3	2	2	1	3	1	2	3
E	1	1	1	2	2	2	3	3	3

Ta kvadrat sedaj izgleda takole:

1	3	2
2	1	3
3	2	1

1	2	3
3	1	2
2	3	1

Slika 5: S postopkom $R \to E \to C \to R$ pridobljen nov latinski kvadrat

■

Delni latinski kvadrat, ki ima popolnoma zapolnjenih prvih r vrstic, ostale celice pa so prazne, imenujemo $(r \times n)$ *latinski pravokotnik.*

Lema 2.1 *Vsak $(r \times n)$ latinski pravokotnik, $r < n$, lahko razširimo na $((r+1) \times n)$ latinski pravokotnik in postopoma do latinskega kvadrata.*

V dokazu nam bo v pomoč:

Izrek 2.2 (Hall) *V dvodelnem grafu obstaja popolno prirejanje natanko tedaj, ko za vsak $C \subseteq X$ velja $\|C\| \leq \|G(C)\|$, kjer $\|C\|$ pomeni moč množice C, oziroma koliko elementov ta množica vsebuje.*

Dokaz: Uporabimo Hallov izrek. Naj bo A množica števil, ki se ne pojavijo v j-tem stolpcu. $(r+1)$. vrstici odgovarja sistem različnih predstavnikov iz množic $A_1, \ldots, A_n$. Da dokažemo lemo, moramo dokazati Hallov pogoj. Vsaka množica A_j ima $n-r$ elementov in vsak element se nahaja v natanko $n-r$ množicah A_j, saj se r krat pojavi v prvih r vrsticah. Poljubnih m množic vsebuje $m(n-r)$ elementov in zato vsaj m različnih, kar pa zadošča Hallovemu pogoju. ∎

Lema 2.3 *Naj bo P delni latinski kvadrat reda n, ki ima napolnjenih kvečjemu $n-1$ celic s kvečjemu $\frac{n}{2}$ različnimi elementi. Potem lahko P dopolnimo do latinskega kvadrata reda n.*

Dokaz: Problem prevedemo na enostavnejšo obliko. S konjugiranjem lahko pogoj "največ $\frac{n}{2}$ različnih elementov" spremenimo v pogoj "največ $\frac{n}{2}$ različnih vrstic". Predpostavimo lahko, da so zapolnjene zgornje vrstice. Naj bodo te vrstice $1, 2, \ldots, r$ s f_i zapolnjenimi celicami v vrstici i, kjer je $r < \frac{n}{2}$ in

$$\sum_{i=1}^{r} f_i \leq n-1.$$

S permutacijo vrstic lahko predpostavimo, da je $f_1 \geq f_2 \geq \ldots \geq f_r$. Postopoma zapolnimo vrstice $1, 2, \ldots, r$, da dobimo $(r \times n)$ latinski pravokotnik, ki ga lahko po prejšnji lemi dopolnimo do latinskega kvadrata. ∎

Izrek 2.4 *Delni latinski kvadrat, ki ima napolnjenih največ $n-1$ celic, lahko dopolnimo do latinskega kvadrata istega reda.*

Dokaz: Dokazujemo z indukcijo po n. Ugotovimo, da je za $n \leq 2$ to trivialno. Sedaj recimo, da je P delni latinski kvadrat reda $n+1$, ki ima zapolnjenih največ n celic. Po zadnji lemi predpostavimo, da imamo $\frac{n+1}{2}$ različnih elementov ter da obstaja element, recimo mu $n+1$, ki se pojavi le enkrat.
Kot prej predspostavimo, da je število delno zapolnjenih vrstic r: $s_1, \ldots, s_r$ s $f_1, \ldots f_r$ zapolnjenimi celicami.$\sum_{i=1}^{r} f_i \leq n$. Recimo, da se element $n+1$ nahaja v vrstici s_1. Premaknili bomo vse napolnjene celice nad diagonalo, razen celico z elementom $n+1$, ki bo premaknjena na diagonalo. Na prvem koraku bomo premaknili s_1 na $n+2-f_1$. S permutiranjem stolpcev premaknemo nasprotne celice na levo, tako da je element $n+1$ zadnji v svoji vrstici. Na drugem koraku prestavimo s_2 na $n+1-f_1-f_2$ in napolnjene celice čim bolj levo. Na i-tem koraku prestavimos_i na $n+1-f_1-f_2-\ldots-f_i$ in napolnjene celice čim bolj levo.

Glavna ideja dokaza: zbrišemo element $n+1$ in zadnjo vrstico ter zadnji stolpec. Ostal nam je delni latinski kvadrat reda n, ki ga lahko po indukcijski predpostavki dopolnimo do latinskega kvadrata reda n. Ta kvadrat odrežemo, tako da ohranimo celice nad in na diagonali

(L), izpraznimo pa spodnji del in dodamo vrstico (L'). Dobimo na pol napolnjen $((n+1) \times n$ pravokotnik. Če lahko spodnji del pravokotnika napolnimo z elemeti $1, 2, \ldots, n$, tako da obdržimo delni latinski kvadrat reda $n+1$, potem lahko diagonalo napolnimo z elementom $n+1$. Nato dodamo zadnji stolpec (sledi iz prve leme) in dokaz bo končan.
Pri napolnjevanju vrstic si pomagamo z napolnjenim latinskim kvadratom reda n.
Naj bo $k \geq 3$ in predpostavimo, da smo vrstice $3, \ldots, k-1$ napolnili z upoštevanjem naslednjih pogojev:

- $k-2$ elementov stolpca j v L' (različnih od $n+1$ spadajo med prve $k-1$ elemente stolpca j v L, za $n-k+3 \leq j \leq n$. Ostane nam natanko en manjkajoč element za vsak stolpec.
- Ti elementi x_j so različni.

Nadaljujemo z vrstico k. Naj bodo $y_{n-k+2}, \ldots, y_n$ elementi vrstice k. Element y_{n-k+2} je manjkajoči element stolpca $n-k+2$. V prvem poskusu napolnimo vrstico k z elementi $y_{n-k+3}, \ldots, y_n$. $x_j \neq y_j$ za vsak y_j iz L. To bo delovalo razen v primeru $x_j = y_{n-k+2}$ za nekatere $j \geq n-k+3$, ker ne zadoščajo pogojem manjkajočih elementov. V tem primeru zamenjamo $x_j = y_s$. Končali smo, razen če $x_l = y_j$ za nek $l \neq j$. Potem zamenjamo x_l in y_j in to ponavljamo, dokler ne zadoščajo vsem pogojem. Tako zapolnimo vse vrstice do n. Zadnjo vrstico $n+1$ zapolnimo z manjkajočimi elementi in dokaz bo končan. ∎

Izrek 2.5 *Naj bo A latinski kvadrat reda n ter naj bo B mreža dimenzije $n+1 \times n+1$, katere element na (i,j)-tem mestu je enak (i,j)-tem mestu v A za $i, j \geq 1, i+j \leq n$, ki ima simbol α na glavni kodiagonali, mesta pod to diagonalo pa so prazna. B tedaj lahko dopolnimo do latinskega kvadrata reda $n+1$.*

Dokaz: Naj bo C mreža dimenzije $n \times n$, narejena z odstranitvijo zadnje vrstice ter stolpca B-ja. V našem primeru torej izgleda tako:

1	2	3	4	5
4	3	5	1	2
2	5	1	3	4
5	1	4	2	3
3	4	2	5	1

1	2	3	4	5	α
4	3	5	1	α	
2	5	1	α		
5	1	α			
3	α				
α					

1	2	3	4	5
4	3	5	1	α
2	5	1	α	
5	1	α		
3	α			

Slika 6: Primer razširitve latinskega kvadrata reda n na red $n+1$

Algoritem, ki napolni prazna polja C-ja, napišemo kot polnjenje polj po vrsticah z omejitvijo, da bomo po prvih r vrsticah imeli latinski pravokotnik dimenzije $r \times n$ z $n+1$ simboli $1, 2, \ldots, n, \alpha$, tako da j-ti stolpec vsebuje enake elemente v podobnem vrstnem redu, kot so bili v prvih r vrsticah A-ja, razen "manjkajočega" v vsakem stolpcu, ki vsebuje x, tako da je med sabo različnih vseh $r-1$ simbolov.
Za $r = 1$ ter $r = 2$ je to trivialno. Predpostavimo zdaj, da to velja za nek $r, 2 \leq r < n$ ter da so "manjkajoči" simboli sedaj

$$x_{n-r+2}, x_{n-r+3}, \ldots, x_n.$$

Za dopolnitev $(r+1)$-te vrstice naredimo takole:
Naj bodo zadnji r simbolov v $(r+1)$-ti vrstici A-ja (odstranjeni med konstrukcijo C-ja)

$$y_{n-r+1}, y_{n-r+2}, y_{n-r+3}, \ldots, y_n.$$

Tu je y_{n-r+1} simbol, nadomeščen z α ter bo torej novi manjkajoči element v tem stolpcu. Preverimo vstavljanje $y_{n-r+2}, y_{n-r+3}, \ldots, y_n$ v $r+1$-to vrstico. Ugotovimo, da morajo biti $y_{n-r+1}, x_{n-r+2}, x_{n-r+3}, \ldots, x_n$ (naši novi manjkajoči simboli) različni. Če niso, uporabimo zaporedje

$$y_{n-r+1} = x_{k_1}$$

$$y_{k_1}$$

$$\vdots$$

$$y_{k_{m-1}} = x_{k_m},$$

ki ga razširimo, kolikor se da, s tem da y_{k_m} ne sme biti enak nobenemu od x_j-em.Vrstico $r+1$ sedaj napolnimo z $y_{n-r+2}, y_{n-r+3}, \ldots, y_n$, kjer elemente $y_{k_1}, y_{k_2}, \ldots, y_{k_n}$ izpustimo in vsakega od njih zamenjamo z $x_{k_1}, x_{k_2}, \ldots, x_{k_n}$. Preveriti moramo še, da $r+1$-ta vrstica res vsebuje različna števila. Novi manjkajoči simbol bo sedaj y_{n-r+1} ter $x_{n-r+2}, x_{n-r+3}, \ldots, x_n$, pri čemer $x_{k_1}, x_{k_2}, \ldots, x_{k_n}$ izpustimo in zamenjamo z $y_{k_1}, y_{k_2}, \ldots, y_{k_n}$. Preverimo še, da so med seboj različni.
Ko napolnimo prazne celice C-ja (ter s tem tudi B-ja), dopolnimo B-ju še zadnjo vrstico z manjkajočim simbolom vsakega stolpca do r-tega elementa. Po prejnji lemi pa smo s tem enolično določili latinski kvadrat reda $n+1$. ∎

Ekvivalenčni razredi latinskih kvadratov: Veliko operacij na latinskem kvadratu nam da nov latinski kvadrat. Najpreprostejši primer tega je, da ga obrnemo.
Ostali načini pridobivanja novih latinskih kvadratov pa so, da permutiramo stolpce, vrstice in/ali znake.
Operacija $R_{i,j}(A)$ zamenja i-to in j-to vrstico, $C_{k,,l}(A)$ zamenja k-ti in l-ti stolpec, pri $R_{a,b}(A)$ pa zamenjamo znaka a in b.

1	2	4	3
2	3	1	4
3	4	2	1
4	1	3	2

4	1	3	2
2	3	1	4
3	4	2	1
1	2	4	3

1	2	3	4
2	3	4	1
3	4	1	2
4	1	2	3

Slika 7: Zgleda permutacij vrstic in stolpcev

Ti latinski kvadrati so si v nekem smislu enaki. Latinski kvadrat je lahko informacijska tabela, ki jo lahko pokažemo na več načinov.

Število latinskih kvadratov: (Vsaj trenutno) še ne poznamo nobene lahko izračunljive formule za izračun števila latinskih kvadratov velikosti $n \times n$. Vemo pa, da je to enako
$n!(n-1)!$ krat število skrčenih latinskih kvadratov.
Število latinskih kvadratov reda $n = 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, \ldots$ je $1, 2, 12, 576, 161280$, 812851200, 61479419904000, 108776032459082956800, ...

3 Ostale variante ali verzije latinskih kvadratov

3.1 Sudoku

Ena od različic latinskega kvadrata, ki je sedaj zelo popularna, se imenuje *sudoku.* Pri tej verziji imamo latinski kvadrat reda 9×9, za katerega poleg ostalih pravil za latinske kvadrate velja še, da se morajo vsa števila pojaviti v vsakem od 9 kvadratov velikosti 3×3, ki sestavljajo sudoku. Število postavitev je 6670903752021072936960, od tega jih je 5472730538 bistveno različnih.

		2	7		3		9	1
	8	7	2		1		4	5
1	9		6					7
	3					4	2	9
7		1		2				8
4				8		7		
5			4	1				
		8		6		5	7	3
				3	7			

				7	1		5	
	3				8	9		4
					4			
6		3			9			2
		4						5
	2	5	7	9		6		
7	8		2					
				4				9

Slika 8: Dva primera sudokuja

3.2 Futoshiki

Futoshiki je igra, pri kateri rešujemo delno izpolnjen latinski kvadrat reda 5. Že rešenim poljem so dodane tudi oznake $<$ in $>$. Za raziko od sudokuja futoshikiji niso enolično rešljivi. Vsak petek izhaja v britanskem časniku Guardia, vendar zaradi majhnega števila rešitev (56) nikdar ni dosegla priljubljenosti Sudokuja.

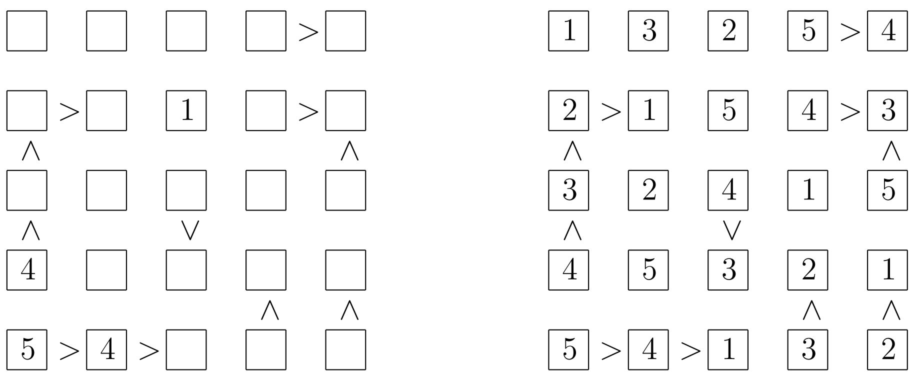

Slika 9: Primer Futoshikija ter ena od njegovih rešitev

3.3 Magični kvadrat

Magični kvadrat reda n je razporeditev n^2 običajno različnih stevil v kvadratno mrežo, tako da je vsota katerekoli vrstice, stolpca ali diagonale venomer enaka nekemu k-ju.
Normalni magični kvadrat vsebuje številke od 1 do n^2. Normalni magični kvadrati so razen reda $n = 2$ trivialne oblike.

2	7	6
5	9	1
4	3	8

Slika 10: Magični kvadrat reda 3

3.4 Grško-latinski kvadrat

Grško-latinski oziroma **Eulerjev kvadrat** reda n z množicama S in T, od katerih ima vsaka po n simbolov, je $n \times n$ porazdelitev celic, od katerih vsaka vsebuje urejen par (s, t), $s \in S, t \in T$, tako da

- vsak stolpec in vsaka vrstica vsebuje natanko eno pojavitev $s \in S$ in natanko eno pojavitev $t \in T$
- ne obstajata dve celici z enakim urejenim parom simbolov.

Množici simbolov S in T sta pogosto $S = \{A, B, C, \ldots\}$− velike latinske črke ter $T = \{\alpha, \beta, \gamma, \ldots\}$ - male grške črke oziroma prvih n simbolov vsake od njiju.
Ta predpis nam tako za grške kot tudi za latinske znake ustvari latinski kvadrat.

Aγ	B β	C α
Bα	Cβ	Aγ
Cβ	Aα	Bγ

Aα	Bγ	Cδ	Dβ
Bβ	Aδ	Dγ	Cα
Cα	Dγ	Aβ	Bδ
Dδ	Cβ	Bα	Aγ

Slika 11: Grško-latinska kvadrata redov 3 in 4

Literatura

[1] $http://mathworld.wolfram.com/LatinSquare.html$

[2] $http://en.wikipedia.org/wiki/Latin\_square$

[3] J. H. van Lint, R. M. Wilson, *A course in combinatorics*, Cambridge University Press (1998).

[4] M. Hall: *Combinatorial theory*, Wiley Interscience (1986).